

SCI-CONF.COM.UA

CURRENT CHALLENGES OF SCIENCE AND EDUCATION

**PROCEEDINGS OF V INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JANUARY 15-17, 2024**

**BERLIN
2024**

CURRENT CHALLENGES OF SCIENCE AND EDUCATION

Proceedings of V International Scientific and Practical Conference

Berlin, Germany

15-17 January 2024

Berlin, Germany

2024

74.	Іванов Є. О. ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ	378
75.	Коколова Т. Г., Тарай М. І. ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА СТАБІЛІЗАЦІЮ ПСИХОФІЗИЧНОГО СТАНУ СТУДЕНТА В СТРЕСОВИХ СИТУАЦІЯХ	392
76.	Крикливий С. О. ТАНЦЮВАЛЬНА ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ ВІДНОВЛЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ПОСТРАЖДАЛИХ ПІСЛЯ ПСИХОТРАВМУЮЧИХ ПОДІЙ	397
77.	Матвеєва Я. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ Z ПОКОЛІННЯ	401
78.	Пріснякова Л. М., Воробйова Ю. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИНДРОМУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ СЕРЕДНЬОГО РІВНЯ	405
79.	Пріснякова Л. М., Остапенко Я. В. ВПЛИВ ТЕМПЕРАМЕНТУ НА ПСИХОЛОГІЧНУ СТІЙКІСТЬ В СИТУАЦІЇ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ	408
80.	Романко О. В., Несстеренко М. О. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ ІЗ СІМЕЙ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ	413
81.	Соломенко К., Пріснякова Л. М. СТЕРЕОТИП ОБРАЗУ ІДЕАЛЬНОЇ ЖІНКИ ТА ІДЕАЛЬНОГО ЧОЛОВІКА В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	416
82.	Хмара М., Макаренко Н. ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ У ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ	419
83.	Цільмак О. М., Тішков О. О. ВПЛИВ СТРЕСОСТІЙКОСТІ НА ЕМОЦІЙНІ РЕАКЦІЇ ЛЮДИНИ	424
SOCIOLOGICAL SCIENCES		
84.	Борюшкіна О. В., Моїсєєва Н. І. ОСНОВНІ РИСИ СИСТЕМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ	427
85.	Павлова О. В. ЛЮДСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВИ	435

ВПЛИВ ТЕМПЕРАМЕНТУ НА ПСИХОЛОГІЧНУ СТІЙКІСТЬ В СИТУАЦІЇ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Пріснякова Людмила Макарівна

доктор психології, професор

Остапенко Яна Вікторівна

магістрантка

Дніпровський гуманітарний університет

м. Дніпро, Україна

Вступ. / Introductions. Актуальність дослідження обумовлена тим, що сучасне суспільство пред'являє до людини суттєві вимоги щодо якості та одночасно швидкості прийняття рішень. Від прийнятих рішень залежить досягнення цілей людини, його рівень життя, а якщо взяти в сукупності рішення індивідів, то від них залежить добробут суспільства в цілому. В той самий час висока ступінь змін у внутрішніх та зовнішніх умовах, яка є характерною для українського суспільства останніх років (а також для світової соціально-економічної ситуації загалом), значно ускладнює процес прийняття рішень.

Оскільки істотний вплив на зовнішні фактори середовища в такій ситуації неможливий, тому саме внутрішні фактори прийняття рішень і стилі реагування особистості в невизначених ситуаціях стають життєво важливими сферами досліджень у психології. Вони дають уявлення про поведінку людини та механізми подолання стресу в умовах невизначеності.

Мета роботи. / Aim. виявити зв'язок індивідуально - типологічних характеристик особистості з особливостями прийняття рішення та їх ефективності.

Матеріали та методи. / Materials and methods. Дослідження присвячене вивченню взаємозв'язку між темпераментними особливостями та константністю показників психологічних процесів. За допомогою опитувальника Прохорова оцінюється інтроспективне усвідомлення індивідами свого психологічного стану в порівнянні з нормативним рівнем та вплив

темпераментних особливостей на сприйняття ситуації та поведінку.

Дослідження проводилось у двох компаніях, загалом до проведення емпіричного дослідження були долучені 90 осіб віком 22-55 років (з них 34 особи – чоловіки, 56 осіб – жінки). Із них 50 осіб мають вищу спеціальну освіту, 15 осіб - незавершену вищу освіту, 25 осіб - середню спеціальну освіту.

Ця методика допомагає розкрити індивідуальні риси особистості та їх вплив на психологічне функціонування та поведінку. Для спрощення аналізу результатів був використаний показник індивідуальності ρ (запропонований Прісняковой Л. М. у 1992 році), який об'єднує всі типи темпераменту на одній площині.

Розрахунок універсального кількісного показника ρ відбувається наступним чином:

$$\rho = \sqrt{E^2 + N^2} \quad (1)$$

де E -показник інтро- екстраверсії, N - показник стабільності – нейротизму.

У випадку, коли $E > 12$ і $N > 12$, точка відрахування змінюється і розрахункова формула має вигляд:

$$\rho = \sqrt{(E - 12)^2 + (N - 12)^2} \quad (2)$$

Отримані результати дозволяють розподілити досліджуваних за типами темпераменту, використовуючи середнє значення ρ . Значення ρ також корелюються зі шкалою ходи власного годинника індивіда, яку виділив Б.Цуканов. Таким чином холерики характеризуються відносно низькою стійкістю (6.8) і відносно поверхневою глибиною перебігу (0,56); сангвініки-високою стійкістю (10.3) і низьким ступенем глибини перебігу (0,55); меланхоліки - вкрай низькою стійкістю (9.5) при високому ступені глибини перебігу (0,65) психічних станів, а флегматики - доволі високою стійкістю (13.9) і відносно високим ступенем глибини (0,63).

Результати та обговорення./Results and. Для визначення поточного рівня показників психічного стану особистості (рівноважного/нерівноважного психічного стану) використовувався опитувальник "Рельєф психічного стану

особистості" А. О. Прохорова (Прохоров, 1998). Середнє значення характеризує енергетичний рівень відносної стійкості психічних станів до кризових ситуацій, а значення дисперсії - глибину їхнього перебігу, що характеризується мірою вираженості переживань і зрушень фізіологічних функцій.

Нижче наведені результати дослідження взаємозв'язків між цими аспектами.

Таблиця 1

**Темпераментні особливості показників психічних процесів за
опитувальником О. О. Прохорова**

Тип темпераменту	ρ'	T,c	Психічні Процеси (ПП)	Фізіологічні Реакції (ФП)	Шкала Переживань (ШП)	Поведінка (П)
Холерик	6.8	9.4	7.6	7	7	7.5
Сангвінік	10.3	10.4	7.6	6.7	7.4	7.5
Меланхолік	9.5	12.7	6.7	5.7	5.7	7.5
Флегматик	13.9	12.4	7.2	7	7.4	7.5

Як впливає з наведених показників, у типовому рівноважному стані високоемоційні суб'єкти (холерики та меланхоліки) демонструють нижчі значення показників енергетичного рівня (гірші), ніж низько емоційні (сангвініки та флегматики). Таким чином, високоемоційні демонструють значну дисперсію, більшу амплітуду змін станів від "норми" до нерівноважності. В осіб із низькою емоційністю параметри станів стійкіші, а самі стани менш мінливі в діапазоні від норми до нерівноважності. На основі даних можна висловити такі висновки:

- холерики мають високі бали на всіх шкалах опитувальника, що свідчить про їхню динамічність, активність та швидку реакцію;
- сангвініки також мають стабільно високі бали і виявляють загальну врівноваженість та позитивний підхід до життя;
- меланхоліки, навпаки, мають нижчі показники в психічних процесах і фізіологічних реакціях, вказуючи на їхню більшу стриманість та чутливість.
- флегматики характеризуються стабільними та високими показниками з

невеликим зниженням фізіологічних реакцій, вказуючи на їхню спокійність та послідовність у діях.

З метою знайдення тенденції залежності (чи незалежності) показників сталої часу від емоційного фону досліджуваних, ми використали коефіцієнти співвідношення T, c та показників шкали переживань (ШП) - за опитувальником О. О. Прохорова ШП).

Таблиця 2

Темпераментні особливості (часові) коефіцієнтів співвідношення за опитувальником О. О. Прохорова

Тип темпераменту	T, c	K1 ПП/ФР	K2 ШП/ФР	K3 П/ФР	K= K1*K2*K3
Холерик	9.4	1.085	1.0	0.93	1.01
Сангвінік	10.4	1.13	1.1	1.12	1.39
Меланхолік	12.7	1.175	1.0	1.32	1.551
Флегматик	12.4	1.03	1.06	1.07	1.17

Результати методики Прохорова були проаналізовані відповідно до показника індивідуальності ρ' та для показників часу Б. Цуканова. Це дало змогу виявити певні тенденції для кожної складової і кожного коефіцієнту, які характеризують нерівноваженість стану представників кожної темпераментної групи. Дані, отримані в результаті застосування опитувальника О. О. Прохорова для оцінки психологічних станів і процесів для різних типів темпераменту, свідчать про те, що інтровертовані типи демонструють вищу сталість часових показників, на відміну від нижчих показників для екстравертних типів. Отримані результати дозволяють припустити, що на ці показники може впливати емоційний фон досліджуваних, а темперамент відіграє певну роль у стабільності та нейротизмі їхнього психологічного стану

Висновки: Таким чином, тип темпераменту особистості впливає на особливості перебігу нерівноважного стану особистості. Рівень нерівноважності в інтровертів значно вищий, ніж в екстравертів, а в емоційно стабільних - нижчий, ніж в емоційно нестабільних типів темпераменту. За шкалою "екстраверсія - інтроверсія" зі збільшенням значення (ρ') збільшується